

Landsbygds- och infrastrukturdepartementet

Naturskyddsföreningen i Kungsbacka
Föreningen Värna OnsalaOmbud för samtliga: Gunilla Högberg
Björk
GBH Miljörätt
Natt och Dags allé 41
745 93 Enköping

Överklagande av Trafikverkets beslut om förlängd giltighetstid för fastställd arbetsplan för anläggning av väg 940, Rösan–Forsbäck i Kungsbacka kommun, Hallands län

Regeringens beslut

Regeringen tar inte upp frågan om att upphäva arbetsplanen till prövning och avslår överklagandet i övrigt.

Ärendet

Trafikverket beslutade den 6 november 2023 i ärende TRV2023/83320 att förlänga giltighetstiden för fastställd arbetsplan för anläggning av väg 940 Rösan–Forsbäck i Kungsbacka kommun, Hallands län att gälla till och med den 31 december 2025. Från beslutet undantas det vägområde som omfattas av vägplanen för ändring av arbetsplanen för anläggning av väg 940, delen Rösan–Forsbäck, passage vid Apelrödsvägen. Beslutet finns i *bilagan*.

Föreningen Värna Onsala, Naturskyddsföreningen i Kungsbacka, (nedan klagandena) har gemensamt överklagat beslutet. Klagandena yrkar att regeringen upphäver Trafikverkets beslut om förlängd giltighetstid av vägplanen samt att vägplanen upphävs enligt 18 b § väglagen (1971:948), då förhållandena efter beslutet har ändrats så att förutsättningarna för att fastställa planen inte längre är uppfyllda.

Till stöd för sin talan anför klagandena i huvudsak följande.

Den nya väg 940 planeras att byggas i en mycket värdefull miljö och påverka flertalet arter skyddade enligt artskyddsförordningen (2007:845). Trafikverket har planerat genomförandet av projektet på ett bristfälligt sätt. Verket har ignorerat miljöbalkens bestämmelser samt Naturvårdsverkets anvisningar

vilka innebär att man på ett tidigt stadium i planeringen av ett sådant här projekt ska ha försäkrat sig om att man kan få de dispenser från artskyddsbestämmelserna som, man eventuellt kan komma att behöva. Vidare har Trafikverket gång på gång valt att överklaga de beslut som myndigheter och domstolar fattat i stället för att ta fram erforderliga utredningar samt inkomma med erforderliga ansökningar. Mot bakgrund av detta kan det inte anses finnas synnerliga skäl till förlängning av giltighetstiden av vägplanen enligt 18 a § väglagen. Vidare finns det all anledning att ifrågasätta om Trafikverket kommer att kunna starta vägbygget före den 31 december 2025.

Vägplanens aktualitet kan ifrågasättas eftersom mycket har förändrats sedan underlaget till vägplanen togs fram. Som exempel kan nämnas att införandet av trängselskatt, oklarheter kring hur det västsvenska paketet ska finansieras samt ny och tillkommande bebyggelse. Därutöver möjliggör vägplanen intrång i enskildas äganderätt som inte står i proportion till allmänintresset att anlägga ny väg på platsen.

Sammantaget kan det i detta fall inte anses finnas synnerliga skäl till förlängning av giltighetstiden för vägplanen enligt 18 a § väglagen.

Trafikverket har yttrat sig över överklagandet och framför i huvudsak följande. Det framgår tydligt av ansökan om förlängning av giltighetstiden varför vägbygget inte har inletts. Den huvudsakliga anledningen till behovet av förlängd giltighetstid är överklagade artskyddsdispenser och den handläggningstid som domstolarna har för att hantera dessa överklagningar. Detta är skäl för förlängning som mycket väl stämmer överens med de exempel som finns i förarbetena till 18 a § väglagen. Den avvägning som ska göras under fastställelseprövningen mellan allmänna och enskilda intressen har gjorts innan beslut om fastställelse fattades. Regeringen fastställde slutligen vägplanen 2018 och rättsprövningen i Högsta förvaltningsdomstolen medförde ingen ändring av regeringens beslut. Två års förlängning är tillräckligt för att märka ut vägens sträckning på marken och påbörja vägbygget samt för att erhålla erforderliga dispenser. Vägplanen ingår i Regional infrastrukturplan Halland 2022–2033 så den har aktualitet.

Ytterligare en skrivelse har därefter inkommit i vilken klagandena vidhåller sina yrkanden.

Skälen för regeringens beslut

Ramen för regeringens prövning i det aktuella ärendet utgörs av det överklagade beslutet om förlängning av giltighetstiden för den fastställda arbetsplanen. Regeringen prövar således inte överklagandet i de delar det avser upphävande av den lagakraftvunna vägplanen och inte heller i den del det avser frågor som prövas i annan ordning. Överklagandet i de nu aktuella delar bör därför inte tas upp till prövning.

När det gäller frågan om det föreligger synnerliga skäl att enligt 18 a § väg--lagen förlänga giltighetstiden gör regeringen ingen annan bedömning än den som Trafikverket har gjort i det överklagade beslutet. Överklagandet bör därför avslås i denna del.

På regeringens vägnar

Andreas Carlson

Gunilla Renbjer

Kopia till

Trafikverket (TRV2023/83320)
Trafikverket Region Väst
Länsstyrelsen i Hallands län
Kungsbacka kommun

Ärendenummer
TRV 2023/83320

BESLUT

Dokumentdatum
2023-11-06

Konfidentialitetsnivå

1 (4)

Mottagare
Väghållningsmyndigheten,
Trafikverket Region Väst

Förlängning av giltighetstid för fastställd arbetsplan anläggning av väg 940 Rösan–Forsbäck i Kungsbacka kommun, Hallands län

Beslut

Trafikverket beslutar med stöd av 18 a § väglagen (1971:948) att förlänga giltighetstiden för arbetsplanen anläggning av väg 940, delen Rösan–Forsbäck (Trafikverkets ärendenummer TRV 2014/76528 samt 2015/107945) att gälla till och med den 31 december 2025.

Beslutet gäller ovan nämnda arbetsplan med undantag av det vägområde som omfattas av vägplanen för ändring av arbetsplanen för anläggning av väg 940, delen Rösan–Forsbäck, passage vid Apelrödsvägen (Trafikverkets ärendenummer TRV 2019/102667).

Trafikverkets beslut gäller enligt 77 § andra stycket väglagen (1971:948) omedelbart.

Sökande

Väghållningsmyndigheten, Trafikverket Region Väst, har ansökt om förlängning av giltighetstiden för arbetsplanen.

Bakgrund

Trafikverket beslutade den 5 februari 2016 att fastställa arbetsplanen för anläggning av väg 940, delen Rösan–Forsbäck, se bilaga. Arbetsplanen omfattar utbyggnad av väg 940 mellan Rösan och Forsbäck i en ny sträckning med en längd på 6,9 km. Beslutet överklagades till regeringen och fick laga kraft den 9 maj 2018 efter att regeringen avslagit överklagandena, se bilaga. Efter att klagandena ansökt om rättsprövning av regeringens beslut avslog Högsta förvaltningsdomstolen ansökan den 25 september 2019. Fastställelsebeslutet upphör att gälla fem år efter det år då beslutet fick laga kraft om inte

1. vägens sträckning har blivit tydligt utmärkt på marken, och
2. vägbygget har påbörjats.

Detta innebär i det här fallet att fastställelsebeslutet upphör att gälla från och med den 1 januari 2024. Om det finns synnerliga skäl får giltighetstiden förlängas med högst två år. I detta ärende har väghållningsmyndigheten anfört att det föreligger synnerliga skäl för att förlänga giltighetstiden, de är sammanfattningsvis följande.

I området för den nya vägen förekommer ett större antal arter som omfattas av skyddsbestämmelserna i 4 och 6 §§ artskyddsförordningen (ASF). Projektet har arbetat med och

tagit fram en rad förebyggande skyddsåtgärder för att säkerställa att arters bevarandestatus inte kommer att bli påverkad i negativ riktning av vägprojektet, ett arbetssätt som Trafikverket tillämpar i byggande av väg- och järnvägsprojekt. Sedan 2017 har det pågått rättsliga prövningar hos Länsstyrelsen, Mark- och miljödomstolen och Mark- och miljööverdomstolen av föreslagna skyddsåtgärder och av artskyddsdispenser. Slutligen ansökte Trafikverket den 21 mars 2022 om dispens från förbuden i 4 och 6 §§ ASF för samtliga fridlysta djurarter som fåglar, groddjur, fladdermöss och kräldjur som kan komma att påverkas av anläggandet och drift av ny väg 940, sammanlagt 85 arter. Med detta förfarande kan projektets samlade påverkan på arterna ske i ett sammanhang.

Den 21 juni 2022 beviljade Länsstyrelsen Trafikverket dispens enligt ansökan. Länsstyrelsens beslut överklagades av lokala föreningar till Mark- och miljödomstolen. Den 13 april 2023 avslog Mark- och miljödomstolen överklagandena för alla arter utom för mindre hackspett och gröngöling. För dessa två arter återförvisas målet till Länsstyrelsen för fortsatt handläggning av dispensansökan. Lokala föreningar har överklagat Mark- och miljödomstolens dom till Mark- och miljööverdomstolen (MÖD).

MÖD har ännu inte meddelat beslut om prövningstillstånd i målet. Tidpunkten för målets avgörande är svårbedömd bl.a. eftersom domstolarnas handläggningstider inte är reglerade. Mark- och miljödomstolarna är vidare, i likhet med de flesta andra domstolar, under en hög arbetsbelastning. Det innebär att ett lagakraftvunnet avgörande beträffande frågan om artskyddsdispens tidigast finns under år 2024.

Väghållningsmyndigheten inledde samråd om artskyddet innan planen vann laga kraft. Samsyn kunde inte nås vilket medfört en lång och omfattande process i domstol. Bidragande har också varit att Mark- och miljööverdomstolen avvaktade ett annat måls avgörande i EU-domstolen gällande tolkning av fågeldirektivet och art- och habitatdirektivet. Handläggningstiden har dock även utan beaktande av detta varit osedvanligt lång hos domstolarna.

Mer eller mindre hela vägens sträckning berörs i någon mån av artskyddsprövningen vilket medför att det inte är möjligt att påbörja något arbete innan prövningen är slutförd i sin helhet. Vidare måste de fornlämningar som finns inom kommande vägområde slutundersökas enligt beslut från länsstyrelsen. Detta arbete behöver av väderskäl utföras under april–september. Eftersom detta arbete förutsätter att viss skog avverkas krävs vidare att artskyddsdispensen har vunnit laga kraft dessförinnan. För att hinna inleda arbetet längs med hela sträckan krävs därför en förlängning med två år.

Arbetsplanen är fortfarande aktuell och ingår i Regional Infrastrukturplan Halland 2022–2033 med planerad byggstart 2024.

Skälen för Trafikverkets beslut

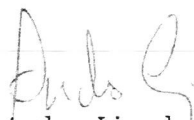
Enligt förarbetena till väglagen (Prop. 2011/12:118) är en förlängning av giltighetstiden inte oproblematiserad ur ett rättssäkerhetsperspektiv för berörda fastighetsägare och andra enskilda samt ur ett samhällbyggnadsperspektiv. Lagstiftaren har därför sett ett behov av att möjligheterna till att förlänga giltighetstiden inte är för stora men att det i sällsynta situationer och om vägplanen fortfarande är aktuell, kan vara motiverat. Så kan vara fallet om skälet till att arbetet inte har kunnat påbörjas är att det till exempel inte finns en detaljplan som har fått laga kraft och som avser samma väg. En orsak till det kan vara att detaljplanen har överklagats och målet inte slutligt avgjorts när den ordinarie giltighetstiden för fastställelsebeslutet löper ut. Det kan då bli orimliga konsekvenser som är svåra att motivera om giltighetstiden inte kan förlängas.

Trafikverket bedömer att den sökande har redovisat synnerliga skäl som motiverar en förlängning av giltighetstiden och att den ska uppgå till den maximala tid som får ges, två år räknat från när nuvarande giltighetstid upphör att gälla. Vägbyggnadsprojektet har fortfarande tillräcklig aktualitet. Sammantaget bedömer Trafikverket att det blir orimliga konsekvenser om Trafikverket skulle avstå från att besluta om förlängning av giltighetstiden då detta skulle innebära att planeringen får börja om från början av formella skäl. Ett så omfattande dubbelarbete kan inte motiveras. Arbetsplanens giltighetstid ska därför förlängas till att gälla till och med den 31 december 2025.

Överklagande

Detta beslut får överklagas hos regeringen, se bilaga.

Beslutande i detta ärende har varit biträdande chefsjurist Anders Ljungberg med planprövare Ingrid Hellman som föredragande.

Anders Ljungberg

Bilagor

1. Anvisning "Hur man överklagar"
2. Arbetsplanens fastställelsebeslut daterat 2016-02-05
3. Regeringens beslut (exklusive bilagor) daterat 2018-05-09

Ärendenummer
TRV 2023/83320

Dokumentdatum
2023-11-06

Beslutat av
Anders Ljungberg

Kopia till:

Länsstyrelsen i Hallands län
Lantmäteriet, Hallands län
Regionala kollektivtrafikmyndigheten i Hallands län
Region Halland
Kungsbacka kommun
Fastighetsägare och rättighetsinnehavare, m.fl. enligt ärendets uppdaterade fastighetsförteckning
Övriga som yttrade sig skriftligen under granskningen

Dokumentegenskaper, Ärendenummer TRV 2023/83320, Motpartens ärendenummer , Dokumentdatum 2023-11-06, Konfidentialitetsnivå: Beslutat av Anders Ljungberg
Dokumenttyp BESLUT

Ovanstående textfält är endast avsett att läsas digitalt och får ej tas bort.
Det innehåller uppgifter från sidhuvudet och gör att dokumentets egenskaper blir tillgängliga enligt Lag (2018:1937) om tillgänglighet till digital offentlig service.